

TERRA

JATWEZENORUM

JOTVINGIŲ KRAŠTO ISTORIJOS PAVELDO METRAŠTIS

2011

Punsko „Aušros“ leidykla, 2011

TERRA JATWEZENORUM

Istorijos paveldo metraštis 2011 (3)

Programinė taryba

Prof. *Grzegorz Białuński*, *Elvyra Biliūtė-Aleknavičienė*, dr. *Nijolė Birgelienė*,
dr. *Marytė Černelienė*, dr. *Bronius Makauskas*, *Petras Maksimavičius*, *Kęstutis Subačius*,
P.H.C. dr. *Artūras Rukas Daujotis*, grafas fon Derneck, prof. *Zigmas Zinkevičius*

Vyriausiasis redaktorius

Sigitas Birgelis

Redakoriaus pavaduotojas

Juozas Sigitas Paransevičius

Redakcijos sekretorė

Nijolė Birgelienė

Stilistė

Palmira Mikėnaitė

Korektorė

Birutė Burdinaitė-Olów

Dailininkė (viršelio autorė)

Taida Balčiūnaitė

Vertėjai

Božena Bobiniė
Rasa Paransevičiūtė-Knyza
Juozas Sigitas Paransevičius

Rėmėjas

Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas

© Punksko „Aušros“ leidykla

ISSN 2080-7589

Redakcijos adresas: TERRA JATWEZENORUM, ul. A. Mickiewicza 23, 16-515 Puńsk,
tel. 48 87 5161410, tel./faks. 48 87 5161821, el. p. info@punkskas.pl, <http://terra.punkskas.pl>

Išleido, maketavo ir spausdino Punksko „Aušros“ leidykla, ul. A. Mickiewicza 23,
16-515 Puńsk. www.punkskas.pl

TURINYS

JOTVINGIŲ LAIKO LABIRINTUOSE

Jonas Puzinas <i>Aisčiai istorinių šaltinių šviesoje</i>	7
Kęstutis Subačius <i>Sūduva – baltų žemė</i>	22
Pietro Umberto Dini <i>Jotvingių kalba</i>	44
Grzegorz Białuński <i>Kazimiero Teisingojo politika prūsų atžvilgiu</i>	54
Jūratė Čirūnaitė <i>Gardino bajorų įvardijimas 1528 m. dokumente</i>	73

LINGVISTINĖS IŽVALGOS

Zigmas Zinkevičius <i>Lietuviškas (baltiškas) paveldas Balstogės vaivadijos pavardėse</i>	94
Algirdas Patackas <i>Jotva – teriota, bet neprarasta</i>	99
Algis Uzdila <i>Kur veda lietuvių kalba</i>	114

ISTORIJOS VINGIUOSE

Algimantas Katilius <i>Seinų vyskupas Konstantinas Irenėjus Lubenskis</i>	127
Grażina Markevičiūtė-Markauskienė <i>Atminimo akmuo knygnešiu ir jo tėviškei</i>	143
Sigitas Birgelis <i>Knygnešys Povilas Matulevičius. Mitai ir tikrovė</i>	154
Justinas Sajauskas <i>Trys pasakojimai apie knygnešius</i>	166
Algimantas Katilius <i>Lietuvių ir lenkų konfliktas dėl pamaldų kalbos Berznyko parapijoje XX a. pradžioje</i>	181
Asta Bobinaitė <i>Lietuvos ir Lenkijos konfliktas dėl Suvalkijos 1919–1920 m.</i>	191
Tadeusz Radziwonowicz <i>Suvalkų sutarties pasirašymo genezė ir aplinkybės</i>	218
Bronius Makauskas <i>Juozas Albinas Herbačiauskas lietuvių ir lenkų santykių klystkeliuose. 1927–1928 m. epizodas</i>	239

Bronius Stosiūnas <i>Trasnykų dienos</i>	249
Gintaras Lučinskas <i>Mokytojas, poetas, šaulys</i> <i>Petras Mockevičius (1895–1922)</i>	262
Petras Mockevičius <i>Eilėraščiai</i>	272
Onutė Vaznelienė <i>Lietuvių prievartinis iškeldinimas iš Suvalkijos</i> <i>pagal TSRS ir Vokietijos 1941 m. sausio 10 d. susitarimą</i>	278
Marek Sidor <i>Apie lietuvių iškeldinimą iš Suvalkų krašto</i> <i>1941–1949 metais</i>	284
Eugenija Sidaravičiūtė <i>Šešėliuota atminimų šviesa</i>	294
Gintaras Lučinskas <i>Nacių nusikaltimai. Žudynės Dzūkijoje</i> <i>1941 metų birželį</i>	302
Stasys Stacevičius <i>Vokiečių kalnas. Kraštotyrinė apybraiža</i>	334
Elvyra Biliūtė-Aleknavičienė <i>Šventoji paslaptis. Apie Adolfo</i> <i>Ramanausko-Vanago rankraščių sergėtojus</i>	348
Auksutė Ramanauskaitė-Skokauskienė <i>Iškilulis</i> <i>Dzūkijos kunigėlis</i>	364
<i>Iš Budrevičių šeimos istorijos. Česlovo Vytauto Budrevičiaus</i> <i>prisiminimai</i>	375
Julija Račiuvienė <i>Kovų dėl lietuviškų pamaldų Seinų bazilikoje</i> <i>klausimu</i>	381
Algimantas Severinas <i>Lenkijos lietuviai ir Lietuvos</i> <i>nepriklausomybė. 1989–1991 metai</i>	394
Petras Maksimavičius <i>Lenkijos tautinių ir etninių mažumų bei</i> <i>regioninės kalbos įstatymas (lietuvių laimėjimai ar praradimai)</i>	414
Nijolė Birgelienė <i>Punsko krašto lietuviškų šeimų vaikų</i> <i>vardai anksčiau ir dabar</i>	422
GYVI MŪSŲ ATMINTY	
Elvyra Biliūtė-Aleknavičienė <i>Laiškai be atsako. Štrichai Alvydo</i> <i>Gavelio (1947–2010) portretui</i>	430
ATSILIEPIMAI	
Zigmas Zinkevičius <i>Apie lietuvių-jotvingių kalbų žodyną</i>	455
Vytautas Rėkus <i>Jotvingiai grobikų apsuptyje</i>	458
Streszczenia artykułów	465
Summaries of the articles	487